

Aan het college van Gedeputeerde Staten
van de provincie Zuid-Holland
Postbus 90602
2509 LP Den Haag

Leiden: PM
Kenmerk: PM

Contact: J.M. Ververs
Telefoon: (071) 523 90 78
E-mail: jververs@hollandrijnland.net
Bijlage: 1

Onderwerp: concept zienswijze Visie Ruimte en Mobiliteit

CONCEPT d.d. 29 januari (versie voor bespreking in PHO's)

Geacht college,

Met veel interesse hebben wij kennis genomen van de ontwerp Visie Ruimte en Mobiliteit (VRM) die ter inzage ligt voor de inspraak. Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid om te reageren door middel van deze zienswijze.

In onze zienswijze zult u de kern terugvinden van onze Position Paper, zoals wij die eerder opgesteld hebben voor de Bestuurlijke Tafel van 10 juni 2013. Ook zult u veel onderdelen herkennen van het overleg dat gedeputeerden Veldhuijzen en De Bondt hadden met onze portefeuillehouders op 8 november 2013. Wij hadden na deze bestuurlijke overleggen graag gezien dat een zienswijze niet nodig was geweest en dat veel van onze opmerkingen waren geland in de VRM. Helaas is dat niet het geval en zijn we genoodzaakt om terug te grijpen op dit reactieve middel.

Als regio Holland Rijnland sturen we namens de 14 deelnemende gemeenten één zienswijze. Naast deze zienswijze zullen ook de Duin- en Bollenstreek (Bollen 6) en de gemeenten Alphen aan den Rijn, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiderdorp, Nieuwkoop, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude, een eigen, lokale zienswijze indienen. Deze zienswijzen zijn te beschouwen als aanvullend op onze regionale zienswijze en gaan meer in detail in op de consequenties voor het specifieke gebied of gemeente.

We gaan allereerst in op de sturingsfilosofie en het proces van de VRM, vervolgens op de kracht van onze regio en haar inliggende clusters. We sluiten af met zienswijzen per thema. In bijlage 1 geven we een grote hoeveelheid detailopmerkingen weer ten aanzien van de tekst en het gehanteerde kaartmateriaal.

Kernpunten zienswijze

1. Sturingsfilosofie uit Koersnotitie komt onvoldoende terug in VRM

De ontwerpvisie die nu voorligt is een uitwerking van de eerder door u vastgesteld Koersnotitie. In deze Koersnotitie wordt in hoofdstuk 3 (p. 6) de sturingsfilosofie van de provincie geschetst: *In de visie Ruimte en Mobiliteit schept de provincie ruimte voor maatschappelijk initiatief en ondernemerschap, die een bijdrage leveren aan de koers die de provincie wil varen op het gebied van ruimte en mobiliteit.* Een provincie die meer gesprekspartner is, die meedenkt en meedoet, ruimte biedt aan initiatieven vanuit onderop en actief de samenwerking aangaat met verschillende partijen. Deze opstelling sprak ons – en zoals wij merken ook andere gemeenten en regio's - aan en was veelbelovend als opmaat naar de nieuwe visie. Dit kwam ook tot uiting in het interactieve proces tot aan de zomer van 2013.

Wij moeten helaas constateren dat in uw visie deze nieuwe sturingsfilosofie een te bescheiden plek krijgt. De visie ademt dit nog enigszins uit, de programma's Ruimte en Mobiliteit al minder en de Verordening is op veel onderdelen restrictief. Er wordt op veel thema's stringent gestuurd op aantallen en cijfers (vergelijkbaar met de contingenten uit het verleden), zonder differentiatie naar gebieden. Dat is in tegenspraak met uw eigen sturingsfilosofie en verleidt (markt)partijen niet om te gaan investeren. Hieruit spreekt niet het vertrouwen dat gemeentelijke overheden een verantwoorde afweging maken en dit doet dan ook geen recht aan de autonomie en verantwoordelijkheid van de gemeenten. Wij hebben begrip voor de rol van de provincie en het behartigen van haar provinciale belangen. De vorm en het instrumentarium waarvoor nu is gekozen is echter verouderd en past niet bij de nieuwe, beleden sturingsfilosofie. Wij verwachten van de provincie dat zij de regio en de gemeenten serieus neemt en met haar in gesprek gaat. Wij pakken de opgaven die er liggen graag gezamenlijk op.

2. Proces rondom VRM stakte na de zomer

Van begin 2013 tot aan de Koersnotitie was het proces rondom de VRM interactief. Na het verschijnen van de Koersnotitie werd het interactieve karakter een stuk minder. Zo werd bijvoorbeeld het Programma Mobiliteit pas na besluitvorming door Gedeputeerde Staten vrijgegeven, zodat alleen een reactie via een zienswijze restte. Het proces had ons inziens aan kracht en kwaliteit gewonnen als ik bij de totstandkoming van de conceptteksten gemeenten en regio's intensiever waren betrokken. Dit vinden wij een gemiste kans en niet in lijn met uw nieuwe sturingsfilosofie. Wij verzoeken daarom om na de zienswijzeperiode goed de tijd te nemen om met de belanghebbenden in de gesprek te gaan.

3. Aanpassingstermijn regionale visies kort

U geeft in het programma Ruimte (p. 3 en p. 5) aan van de regio te verwachten op 1 juli 2015 de aangepaste regionale visies voor wonen, kantoren, bedrijventerreinen en detailhandel te hebben aanvaard. Als regio oriënteren wij ons momenteel nog op de vorm die onze regionale visies de komende periode zullen krijgen. Inhoudelijk liggen de grote lijnen van onze regionale visies al redelijk vast. Wij verzoeken u om hier de komende periode rekening mee te houden en de mogelijkheid voor overleg en afstemming tussen gemeenten, regio en de provincie open te houden. Daarnaast gaan wij er van uit dat in het jaarlijkse proces van herziening van de provinciale structuurvisie wij als regio onze inbreng in kunnen inbrengen op de VRM.

4. Consequenties van VRM voor Holland Rijnland en haar inliggende clusters

In onze position paper van juni 2013 hebben wij de kracht van onze regio geschetst. Holland Rijnland is een strategisch gelegen en krachtige regio met actieve ondernemers, overheden en instellingen. Deze kracht willen we behouden en verder ontwikkelen. De ontwerp VRM versterkt slechts ten dele deze kracht maar perkt de potenties op andere delen weer in. Per cluster belichten we hieronder de consequenties van de door u voorgestelde keuzen (die in het volgende deel van de zienswijze meer thematisch uitgewerkt worden):

- Voor de Duin- en Bollenstreek heeft de nieuwe VRM grote negatieve consequenties. De voorgestelde regeling over het verdwijnen van de rode bebouwingscontouren pakt op twee wijzen verkeerd uit: voor de vitalisering van het bollencomplex en het landschap en voor het adequaat accommoderen van de subregionale en bovenregionale woningbehoefte. Immers, door de VRM kunnen in principe allerlei locaties buiten de BSD weer voor verstedelijking in discussie komen. Alleen al het feit dat de mogelijkheid gaat ontstaan voor discussie over andere verstedelijkingsopties, is funest voor de noodzakelijke voortgang van de herstructurering van de Greenport. Het wakkert grondspeculaties aan met prijsopdrijvende effecten, waardoor kavelruil moeilijker uitvoerbaar wordt. De investeringsbereidheid bij bollenondernemers zal afnemen, doordat andere functies in beeld komen. Hierdoor dreigt het werk van de GOM, dat juist gebaat is bij planologische rust en lage grondprijzen, te stagneren. De gewenste woningbouw zal mogelijk stilvallen of onnodig vertragen. En met het voorgestelde korte termijnbeleid wordt geen rekening gehouden met al bestaande lange termijnafspraken met marktpartijen. Kortom, de VRM raakt de Duin- en Bollenstreek in het

hart. Het is goed dat uw gedeputeerde met steun van de Statencommissies heeft besloten om samen met de Duin- en Bollenstreek te komen tot gebiedsgericht maatwerk;

- De consequenties voor de Rijn- en Veenstreek zijn ook groot. Dat heeft te maken met het loslaten van de rode contouren en het sturen op Bestaand Stads- en Dorpsgebied (BSD). Voor de gemeenten Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop en Kaag en Braassem heeft dit consequenties voor hun ontwikkelingscapaciteit, met name voor de woningbouwlocaties, die binnen de rode contour lagen, maar nu buiten BSD. Hoe reageert de markt hier op? Daarnaast nodigt de provinciale visie weinig uit om van dit gebied een interessant ondernemingsklimaat te maken, dat uitnodigt tot investeren: economische ontwikkeling in het Groene Hart wordt enkel toegestaan als dit past bij het veenweidelandschap, waarbij de inzet het open houden van het landschap is. Alleen voor nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven zijn de mogelijkheden toegenomen. Er wordt geen rekening gehouden met de maatschappelijke en economische dynamiek in het gebied, de effecten van natuurlijke processen in het landschap zoals veenoxidatie, bodemverzakking en verzilting of de gevolgen van het nieuwe Europese landbouwbeleid voor agrarische ondernemers: allemaal zeer (beeld-)bepalende factoren die niet stroken met het conserverende beleid in de VRM;
- Voor de Leidse regio is de impact minder groot. De versterking van de knooppunten in de hoogstedelijke zone langs het logistieke as Leiden en Dordrecht wordt door deze stedelijke gemeenten over het algemeen als een logische gezien. Het is van regionaal belang dat bij een concentratiebeleid van voorzieningen, woningen en bedrijvigheid Holland Rijnland een krachtige en aantrekkelijk regio blijft. Dat raakt direct aan de belangen van Leiden. Maar ook aan de grotere agglomeratie Katwijk, Oegstgeest, Teylingen, Leiderdorp, Zoeterwoude en Voorschoten. Het functioneren van Leiden als aantrekkelijke stad is direct verbonden met de vitaliteit van omliggende gemeenten.

Daarnaast vragen wij aandacht voor het feit dat de provincie Zuid-Holland deel uitmaakt van een groter gebied, waarbij gedacht dient te worden aan de relatie met Noord-Holland en Utrecht (de Randstad), maar ook met Brabant en Zeeland. Wij zijn als regio vooral gericht op de Amsterdamse regio, Haarlemmermeer (met Schiphol) en Utrecht gezien de functionele relaties die er bestaan.

Zienswijze per thema

Achtereenvolgens worden hier enkele algemene opmerkingen geplaatst en wordt ingegaan op thema's in de volgorde zoals deze worden behandeld in de VRM: Mobiliteit en bebouwde ruimte, Kwaliteit van landschap, groen en erfgoed en Water, bodem en energie.

1. Algemeen

Omgangsregels provincie en gemeenten actualiseren en aanscherpen

Doordat in de VRM bepaalde ontwikkelingen pas gerealiseerd kunnen worden na ontheffing door GS, is het aangaan van het gesprek tussen gemeenten, regio en provincie van groot belang. Momenteel zijn er omgangsregels geformuleerd in het convenant tussen provincie, regio en de VZHG. Dit convenant is met deze nieuwe VRM achterhaald.

Een belangrijk punt voor de gemeenten in Holland Rijnland zijn de termijnen waar gemeenten en provincie zich aan moeten houden. Ons verzoek is daarom om op korte termijn een nieuw convenant op te stellen tussen provincies en gemeenten en hier de beleidswijzigingen en procedures vanuit de VRM goed in mee te nemen. Onze gemeenten willen graag actief bij de ontwikkeling van dit convenant worden betrokken.

Instellen van een overgangsregeling

In de verordening staat dat gemeenten binnen 3 jaar de bestemmingsplannen aangepast dienen te hebben (artikel 3.3, p. 20). De overgang van het huidige regime met rode contouren naar het nieuwe systeem met BSD is erg ingrijpend voor het ruimtelijk beleid. Ook worden bestaande plannen doorkruist en wordt de beleidsruimte van gemeenten ingeperkt. Het kan niet zo zijn dat

als gemeenten nu niet snel anticiperen op het nieuwe regime de provincie na drie jaar ingrijpt. Op basis van het bestemmingsplan hebben gemeenten kosten gemaakt om de grond bouwrijp te maken of contracten gesloten met derden. Door het eenzijdig schrappen van deze locaties toont de provincie zich een onbetrouwbaar partner. Als deze benadering toch wordt doorgezet is tenminste een overgangsregeling wenselijk.

Mogelijkheid planschade

De provincie wil bij het stringent toepassen van BSD ook over gaan tot het laten schrappen van bestemmingsplannen, wanneer deze niet binnen drie jaar zijn aangepast. De regio vindt dat geen verstandig en haalbaar beleid. Wanneer dat beleid wel door wordt gezet zullen belanghebbenden van zich doen spreken. Wie draait hierbij dan op voor de planschade? Is dat de provincie? Hier wordt niet over gesproken in de VRM. Waar mogelijk zullen gemeenten zich beraden om schade door dit beleid op de provincie te verhalen. Wij verzoeken de provincie om goed de consequenties te onderzoeken van het stringent toepassen van BSD voordat tot implementatie over wordt gegaan.

Niet voorbarig schrappen in de plancapaciteit

De regio Holland Rijnland is een aantrekkelijk woonregio. Dat willen we graag zo houden. De meest recente woningbehoeftecijfers geven aan dat er tot 2019 en ook daarna nog een behoorlijke vraag bestaat aan wonen, dus aan woningbouw. De provincie lijkt nu vooral in te zetten op het schrappen van overbodige plannen, vooral buiten BSD. Wij pleiten hier nadrukkelijk voor om hier niet te voorbarig te schrappen in de plancapaciteit. Zonder uitpuittend te zijn willen we hier pleiten voor het behoud van plancapaciteit voor grote woningbouwplannen die (deels) buiten BSD zijn gesitueerd: Valkenburg, Bronsgeest, Offem-Zuid, Nieuw Rhijngeest, Brassemerland en woningen in Nieuwkoop ten behoeve van de Noordse Buurt.

Afspraak over 'warm worden grond' in de Duin- en Bollenstreek

In het bestuurlijk overleg van 8 november is door de provincie toegezegd dat er een onderzoek plaats zal vinden naar het mogelijk 'warm worden' van de grond in de Duin- en Bollenstreek bij het loslaten van de rode contouren. Gemeenten noch de regio zijn tot nu toe betrokken geweest bij dit onderzoek. Wij wachten met belangstelling de resultaten van dit onderzoek af.

2. Mobiliteit en bebouwde ruimte

Vitale Greenport Duin- en Bollenstreek

Tussen provincie en gemeenten in de Duin- en Bollenstreek is afgesproken om de komende maanden samen tot een voor beide partijen werkbaar maatwerk te komen binnen de VRM. Op die manier worden alle knelpunten in dit gebied integraal opgelost en wordt een effectief instrument geboden voor de realisering van de belangrijke opgaven. Centrale opgaven in dit gebied zijn:

- Verbetering van de kwaliteit van het landschap (open maken, opschonen verrommeling, aanbrengen landschapselementen).
- Herstructurering en vernieuwing van het bollen- en bloemencluster.
- Accommoderen van de eigen behoefte aan wonen, werken en voorzieningen.
- Accommoderen van enkele gespecificeerde bovenregionale behoeftes, waarvoor bestuurlijke afspraken bestaan in het kader van de Gebiedsuitwerking Haarlemmermeer-Bollenstreek en Valkenburg.

Voor de eerste twee aspecten is de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij (GOM) opgericht, waarbij opbrengst van de bouw van Greenportwoningen een middel is om dit proces op gang te brengen en te financieren.

De huidige regeling in de provinciale structuurvisie, met bebouwingscontouren en de bijbehorende Verordening Ruimte, is daarbij als relevant ervaren. De bebouwingcontouren zorgen voor duidelijkheid voor zowel de gewenste stedelijke ontwikkelingen als die in het

buitengebied. Belangrijk is dat door de 'planologische rust' de bereidheid te investeren in het bollencolplex en het landelijk gebied duidelijk toeneemt. Tevens ontstaat hieruit een dempende werking op de grondprijzen in het buitengebied. Dit bevordert het herstructureringsproces. Daarnaast bevatten de bebouwingscontouren de ontwikkelruimte die nodig is om de eigen stedelijke behoefte en de afgesproken bovenregionale behoefte te accommoderen tot 2030. Daarbij zal er op de korte termijn eerder sprake zijn van temporisering van ontwikkelingslocaties dan van het schrappen van overcapaciteit. Wij verzoeken u om in een open proces samen met de betrokken gemeenten doelgericht tot voor beide partijen werkbare resultaten te komen, met bovenstaande als uitgangspunt.

Goed kijken naar de markt in plaats van stringent toetsen

In uw sturingsfilosofie geeft u aan dat er ruimte geboden moet worden aan ontwikkelingen van onderop, vanuit de maatschappij en markt. Vanuit de vraagkant dus. Vervolgens worden er allerlei instrumenten ingezet waarbij achteraf wordt getoetst of deze ontwikkelingen in het buitengebied wel kunnen: de 'ladder voor duurzame verstedelijking', maatschappelijke tegenprestaties, gebiedsprofielen en een kwaliteitskaart. Al de initiatieven moeten ook nog eens naadloos passen in sectorale regionale plannen voor wonen, kantoren, woningbouw etc. die door de provincie moeten worden goedgekeurd. Op deze wijze ontstaat er een ingewikkeld toetsingsproces waarbij het voor een initiatiefnemer uiterst moeilijk is om van tevoren in te schatten wat de kans van slagen is. Overheden dienen partijen juist uit te nodigen om initiatieven te nemen en niet van tevoren te ontmoedigen door ingewikkelde procedures. Wij verzoeken de provincie dit instrumentarium nog eens goed op haar merites te bezien en samen met de regio's vooral te letten op de samenhang van het instrumentarium en toepasbaarheid in de praktijk.

Ruimte voor regionaal maatwerk

Holland Rijnland ondersteunt de aanpak in de VRM om regionale visies een centrale rol te geven in het beleid. Helaas moet er ook geconstateerd worden dat de regionale strategieën die onlangs zijn opgesteld zoals kantorenstrategie Holland Rijnland niet hebben geleid tot enige aanpassing in het provinciaal beleid. Holland Rijnland verzoekt de provincie een uitnodigend perspectief te bieden om gezamenlijk regionale visies op te stellen. Maatwerk bij het aanwijzen van locaties, hoeveelheid nieuwbouw en afwijkend beleid in verschillende regio's is hierbij een basisvoorwaarde. Bij dit maatwerk moet ook beter gekeken worden naar de samenhang tussen beleidsvelden. Inzet op transformatie van kantoren of detailhandel is enkel mogelijk als er alternatieven worden geboden die wel mogelijk zijn, zoals wonen of groen.

Sturen op kantorenvoorraad

Uit het ontwerp VRM kan geconstateerd worden dat de regionale kantorenstrategie van Holland Rijnland niet overgenomen c.q. geaccepteerd is door de provincie. We pleiten er voor om te kijken hoe we werkbare afspraken kunnen maken over punten waar we verschillend tegen aan kijken.

In de VRM staat het reduceren van nieuwbouw van kantoren centraal. Holland Rijnland pleit voor een benadering waarbij de totale kantorenvoorraad centraal staat. Om bedrijven te binden aan de regio moeten representatieve kantoorlocaties geboden worden op goede plekken. Mogelijkheden voor nieuwbouw zijn belangrijk om deze locaties te creëren. Holland Rijnland ziet daarom niets in een kantorenquotum waarmee de nieuwbouw van kantoren ook op goede locaties wordt beperkt. Wanneer toch voor een kantorenquotum wordt gekozen bepleit Holland Rijnland tenminste een vorm van kantoren- voor kantorenregeling op te nemen.

Holland Rijnland deelt de visie in de VRM om kenniscentra de ruimte te geven zich verder te ontwikkelen. Holland Rijnland pleit ervoor de totale ruimte voor nieuwbouw van kantoren te verhogen wanneer kenniscentra (zoals het Bio Science Park) zich sneller ontwikkelen dan geraamd. Het kan immers niet zo zijn dat een succesvolle ontwikkeling van de kantoren rond

kenniscentra tot gevolg heeft dat in de rest van de regio geen kantoren meer gebouwd kunnen worden.

Holland Rijnland roept op om W4 Leiderdorp en het Stationsgebied Alphen aan den Rijn op te nemen als kantoorlocaties in de VRM. Met betrekking tot de W4 Leiderdorp liggen er contractuele verplichtingen, ook met de provincie Zuid-Holland. In de kantorenstrategie van Holland Rijnland is stationsgebied Alphen aangegeven als regionale kantoorlocatie. De gemeenten Alphen aan den Rijn heeft met 106.000 inwoners een centrumfunctie in het Groene Hart. Hierbij past een kantoorlocatie waarbij regionale kantoren zich op beperkte schaal kunnen vestigen. Het schrappen van stationsgebied Alphen aan den Rijn strookt ook niet met de gezamenlijke inzet van het Rijk, de provincie als de gemeente om de automobilititeit te verminderen door werklocaties zoveel mogelijk te situeren op OV-knooppunten.

Ruimte voor bedrijven

De regio ziet het vrijgeven aan gemeenten om functiemenging toe te staan op bedrijventerreinen in categorie 1, 2 en categorie 3a als een goede ontwikkeling. Wel maakt de regio zich zorgen over de eventuele verdringing van bedrijven zonder dat er ruimte voor alternatieve locaties geboden wordt. Het beschikbaar houden van voldoende ruimte voor bedrijven blijft belangrijk. In de VRM wordt gesproken over monitoring. Wij pleiten voor een nadere uitwerking van deze monitoring, in samenwerking met de regio's. En inclusief mogelijk te nemen acties wanneer er sprake is van verdrijving van bedrijven.

Detailhandel

Holland Rijnland sluit aan bij de visie in de VRM dat verspreide winkels geconcentreerd moeten worden in de bestaande centra. Wat ons betreft horen de PDV-locaties ook bij de bestaande centra. Ook in de VRM maken deze locaties onderdeel uit van de detailhandelshoofdstructuur (pagina 28). De VRM biedt in de huidige tekst echter geen enkel perspectief aan deze locaties en lijkt aan te sturen op een koude sanering, wetende dat de meeste PDV-locaties momenteel moeizaam functioneren. Het nu geheel vrijgeven van de vestiging van grote (>1000 m²) bouwmarkten en tuincentra draagt ook niet bij aan een mogelijke versterking van deze locaties. Binnen de regio Holland Rijnland worden op dit moment afspraken gemaakt die enige ondersteuning bieden aan de positie van de PDV-locaties in de regio. Met deze afspraken wordt het mogelijk ook enkele, andere expliciet benoemde winkels op deze locaties toe te laten. Holland Rijnland vraagt de provincie deze afspraken te respecteren.

De VRM streeft per saldo een afname van winkelaanbod m² in centra buiten de hoofdstructuur na. Kwantitatieve toename is mogelijk op voorwaarde van sanering van aanbod elders. Als intentie kan Holland Rijnland dit steunen. De regio wil inzetten om ook de dorpscentra buiten de hoofdwinkelstructuur in de VRM levendig te houden. Beperkte toevoeging van m² aan winkels kan hierbij soms nodig zijn om de winkelstructuur in dorpscentra te verbeteren. Daarnaast stelt Holland Rijnland voor de saldobenadering bij toevoeging van m² detailhandel buiten de hoofdwinkelstructuur niet te dogmatisch op te vatten. Een principe van gelijk oversteken zorgt voor forse extra kosten bij nieuwe ontwikkelingen omdat actief verspreide detailhandelslocaties moeten worden aangekocht. Vice versa is deze regeling een rem op de natuurlijke transformatie van verspreide detailhandelslocaties omdat het aantal m² aan detailhandel volgens het gelijk oversteken principe een 'verzilverbare' status krijgen. Holland Rijnland ziet bij nieuwe ontwikkelingen meer in een winkelconcentratieplan waarin met meerdere type maatregelen gestimuleerd wordt dat verspreide winkels zich concentreren en de oude locatie van bestemming wijzigt. Maatregelen hierin kunnen zijn een 'uitsterfregeling' opnemen in het bestemmingsplan, verruimen van de transformatiemogelijkheden, een eerste optie tot huur voor bestaande winkeliers en eventueel een verhuispremie.

In de VRM worden afhaalpunten alleen toegestaan op detailhandelslocaties. Daaronder verstaat de regio ook PDV-locaties. Doel van dit beleid is de bestaande detailhandelslocaties te beschermen. Wij vinden de bescherming van de huidige detailhandelslocaties ook belangrijk, maar willen niet voorbijgaan aan de behoefte van zowel consumenten als ondernemers om op goed bereikbare plekken afhaalpunten in te richten. Naar onze mening wordt een beter evenwicht gevonden door de mogelijkheden voor afhaalpunten te verruimen op de volgende wijze:

- Ondergeschikt afhaalpunt bij bedrijven dat gekoppeld is aan de werkzaamheden van het bedrijf. Er worden beperkende eisen voor het afhaalpunt opgenomen met maximale m².
- Afhaalpunten langs high traffic locaties zoals N- of Rijkswegen.

PDV-locatie Noordelijke Bollenstreek

In het ontwerp VRM is de PDV-locatie Noordelijke Bollenstreek als zoeklocatie geschrapt. De provincie geeft aan dat er in de Noordelijke Bollenstreek ruimte is voor perifere detailhandel, zonder daar de status van PDV-locatie (met wooninrichting) aan te verbinden. Daarover gaan de betrokken gemeenten graag met u in gesprek. Ondanks de economische recessie heeft het DPO (distributie planologisch onderzoek) aangegeven dat clustering van perifere detailhandel voordelen biedt ten opzichte van individuele vestiging. De locatie Meer en Duin/Hillegom Zuid biedt ruimtelijk goede mogelijkheden, goede bereikbaarheid en een centrale ligging in de Noordelijke Bollenstreek. De gemeenten in de Duin- en Bollenstreek zetten actief in op innovatie d.m.v. realisatie Flower Science Center en economische agenda Greenport. Dit zal potentieel kunnen leiden tot meer kennisintensieve bedrijvigheid en behoefte tot vestiging in de streek. De locatie nu schrappen zou de situatie frustreren. Wij stellen voor de locatie op zijn minst te benoemen als locatie om verspreide detailhandel te concentreren zodat de noordelijke Bollenstreek in ieder geval uitwijkmogelijkheden behoudt.

Aparte status Scienceparken

Scienceparken in de regio Holland Rijnland (Bio Science Park en Space Business Park) kennen een eigen specifieke ruimtelijke dynamiek die niet goed tot z'n recht komt in de VRM. De scienceparken moeten eenzelfde aparte status krijgen als de Greenports en Mainport in de VRM. In de VRM vallen ze afwisselend onder de thema's Centra, Kantoren en Bedrijventerreinen. De scienceparken opereren en concurreren op een internationaal speelveld en niet op een regionaal speelveld. Het toepassen van het beleid dat gericht is op het kwantitatief beperken van planvoorraad op het gebied van kantoren, bedrijventerreinen, detailhandel en wonen is tegenstrijdig aan het creëren van het gewenste internationale topmilieu in deze gebieden. Op bestemmingsplanniveau zijn er onlangs nieuwe afspraken gemaakt voor het Bio Science Park die meer recht doen aan de aparte status van Scienceparken. Een volgend stap is om Kenniscentra en Science Parken ook in de VRM een aparte positie te geven zodat ze internationaal goed kunnen concurreren.

Toevoeging van criterium leefbaarheid bij afweging (boven)regionale wegen

In het Programma Mobiliteit worden voor (boven)regionale wegen drie punten genoemd om de urgentie te bepalen: congestiegevoeligheid, bijdrage aan de Zuid-Hollandse topsectoren en verkeersveiligheid (p. 7). In dit afwegingskader ontbreekt het criterium leefbaarheid, terwijl het tweede strategische doel als volgt luidt (p.3): "het verbeteren van de balans tussen mobiliteit en de kwaliteit van de omgeving, zodat mobiliteit veilig is, de omgeving leefbaar is en wordt bijgedragen aan energietransitie en ruimtelijke kwaliteit." Het zou daarom logisch zijn om ook de term leefbaarheid toe te voegen als criterium bij het bepalen van de urgentie.

N11 en A44 als belangrijke schakels in het regionale netwerk

In de VRM gaat u uit van het beter benutten van het bestaande infrastructurele netwerk, waarbij het dan ook gaat om de wisselwerking tussen nationale, regionale en (boven)lokale infra. We missen in de VRM aandacht voor zowel de N11 als de A44 als belangrijke schakels in het regionale netwerk. Wij zijn ons er van bewust dat dit Rijksinfrastructuur is, maar gezien de

positie in het totale netwerk en de diverse (provinciale) opgaven in de N11-corridor en gekoppeld aan de A44 lijkt ons een visie op de toekomst van deze corridors van belang. Er lopen momenteel diverse projecten in de omgeving van de N11 (zoals de RijnlandRoute, ongelijkvloerse kruising burg. Smeetsweg, ongelijkvloerse kruising Leidse Schouw), die in nauwe samenhang met elkaar uitgevoerd dienen te worden. Ten aanzien van de Leidse Schouw zijn op dit punt ook bestuurlijke toezeggingen gedaan aan de gemeente Alphen aan den Rijn in het kader van besluitvorming rond het HOV-net Zuid-Holland-Noord.

Ook in relatie tot de A44 spelen een aantal grote projecten zoals de RijnlandRoute, de ontwikkeling van de knoop Leiden-West, de ontsluiting van Flora Holland en de verdere ontwikkeling van het Bioscience Park. Daarnaast bestaat er regionaal al langer de wens om het snelheidsregime op de A44 te verlagen.

Onduidelijk is nu echter wat de visie van het Rijk en provincie op deze corridors is en welke ruimtereserveringen in de toekomst nodig zijn om eventuele doorontwikkeling van deze corridors niet onmogelijk te maken. Graag gaan wij hierover in de komende jaren met u en het Rijk in overleg.

Traject Leiden-Utrecht

De voorziene werkzaamheden in het kader van het HOV-net Zuid-Holland Noord zijn in de visie opgenomen. Dit conform de afspraken met de regio en de gemeenten. Wij financieren hier als regio zelf ook aan mee gezien het regionaal belang van deze OV-corridor. Wij missen in de VRM een lange termijnvisie op de spoorverbinding Leiden – Utrecht. In het kader van Stedenbaan vindt de doorontwikkeling van de Lange Termijnspooragenda plaats. Hierin zien wij ook graag voor de periode na 2028 (na de realisatie van het Programma Hoogfrequent spoor) de volledige verdubbeling van het spoor op deze corridor opgenomen. Dit om uiteindelijk een volwaardig intercityproduct (kwalitatief en kwantitatief) met ondersteunende sprinters mogelijk te maken. Wij begrijpen dat het hier in eerste instantie een Rijksverantwoordelijkheid betreft, maar wij verkennen graag met u op welke wijze deze kwalitatieve impuls aan het OV kunnen agenderen.

Zorgen om OV in landelijk gebied

Wij maken ons zorgen om het openbaar vervoer in het landelijk gebied. Hoe wordt hiermee omgegaan, gegeven de huidige concessie in onze regio en in de toekomst? Wij begrijpen de behoefte aan het creëren van dikkere OV-lijnen. Dit past ook in onze eigen OV-visie. Wat ons betreft is er echter een maatschappelijk minimumniveau qua OV-ontsluiting voor de inwoners van onze regio. Daarmee samenhangend is in de provincie een discussie gaande over de relatie doelgroepenvervoer en OV. Een relevante ontwikkeling waar wij ons als regio ook op richten in het kader van de decentralisatie van de WMO. Onze regio wil bij de uitwerking hiervan nauw betrokken worden. Zeker waar deze discussie ook raakt aan het collectief vraagafhankelijk vervoer, waarvan de regio zelf concessiehouder is.

Stationsomgeving

Bij de ontwikkeling van stations zou de provincie niet vanuit een restrictieve rol moeten acteren, maar vanuit een aanjaagfunctie de ontwikkelingen rondom stationslocaties moeten stimuleren. Dit passend binnen het gezamenlijk beleid van de Stedenbaanpartners in de Zuidvleugel. Daarbij dient de provincie goed te kijken naar haar eigen instrumentarium en financiële mogelijkheden. Dan gaat het bijvoorbeeld om de OV-ontsluiting, maar ook om voorzieningen in ketenmobiliteit (bv. fietsenstallingen).

Koppeling fiets en OV-netwerk

In de VRM wordt verwezen naar een regionaal hoofdfietsnetwerk. Helaas zijn er momenteel treinstations die niet zijn aangesloten op dit netwerk. Gezien de (Stedenbaan-)ambitie om ketenmobiliteit te optimaliseren, zouden alle treinstations per definitie in het regionaal hoofdfietsnetwerk moeten zitten. De trein, als hoofdvas van het OV, maakt dat reizigers geneigd zijn grotere afstanden per fiets af te leggen. En juist op de kleinere stations is het lagere OV vaak niet toereikend als voortransport.

Ontbreken fietssnelwegen

In het programma Mobiliteit ontbreken bij de paragraaf Hoofdroutes fiets (paragraaf 2.1.4) de fietssnelwegen. Het upgraden van bestaande routes naar fietssnelwegen is van belang om de concurrentiepositie van de fiets te vergroten. Op gebied van reistijd en comfort wordt hiermee een alternatief voor de auto geboden op knelpunten in autoverkeer. Het upgraden van snelfietsroutes (waaronder de snelfietsroute Katwijk-Leiden) zou specifiek genoemd moeten worden in de VRM.

Nieuwe oeververbindingen Gouwe

In de visie wordt gerept over een project dat opgestart wordt ten aanzien van de nieuwe oeververbindingen Gouwe. In dit kader wijzen wij graag op het project Corridor N207 – Zuid dat een sterke (verkeerskundige) relatie heeft met deze oeververbindingen. Wij gaan er dan ook vanuit dat u deze twee projecten bij elkaar betreft.

Reservering voor de Noordelijke Randweg Rijnsburg

Wij missen in de VRM een juiste reservering voor de Noordelijke Randweg Rijnsburg. Met de ruimtelijke reservering in de VRM willen we dat de Noordelijke Randweg Rijnsburg in de toekomst niet onmogelijk gemaakt wordt. De Noordelijke Randweg Rijnsburg is onderdeel van het regionale Programma Ontsluiting Greenport Duin- en Bollenstreek. De Noordelijke Randweg Rijnsburg is een mogelijke maatregel op langere termijn (na 2020). Wij verzoeken u om de ruimtelijke reservering voor de Noordelijke Randweg Rijnsburg in de Visie Ruimte en Mobiliteit te wijzigen in het zoekgebied conform alternatief 3 in de Verkenning Graaf Floris V Route / Noordelijke Randweg Rijnsburg. Voor meer details hierover verwijzen wij naar een separate brief hierover die naar u wordt verstuurd.

3. Kwaliteit van landschap, groen en erfgoed

Strikte beperking door hanteren drie gebiedscategorieën

Er worden drie gebiedscategorieën genoemd. Hoe moeten wij deze plaatsen in relatie tot de gebiedsprofielen? Is het niet dubbelop en tegenstrijdig: aan de ene kant meer ruimte willen geven in het buitengebied wanneer dit iets toevoegt aan de ruimtelijke kwaliteit, aan de andere kant dit weer op slot zetten met de gebiedscategorieën?

Bij de categorie 'gebieden met topkwaliteit' staat zelfs 'een deel daarvan is zo kwetsbaar dat de meeste ruimtelijke ontwikkelingen zijn uitgesloten'. Is het niet juist hier relevant om op basis van het gebiedsprofiel tot maatwerk te komen? Het Hollands Plassengebied, de Nieuwkoopse plassen en de Haeck en Duin, Horst en Weide zijn gebieden met topkwaliteit, maar ook gebieden die zich toeristisch verder moeten ontwikkelen. Ook is het van belang agrariërs en landgoedeigenaren de ruimte te geven voor ontwikkeling. Zij dragen zorg voor het beheer van landschap, groen en erfgoed binnen alle gebiedscategorieën, maar moeten economisch rendabel kunnen werken om dit te blijven doen. Daarvoor zijn ook ruimtelijke ingrepen nodig.

Onduidelijkheid bij het instrument maatschappelijke tegenprestatie

Het instrument van maatschappelijke tegenprestatie is nog onvoldoende uitgewerkt. Er leven veel vragen bij gemeenten en ook vanuit Provinciale Staten is er in december veel kritiek over geuit. Zonder nu in detail op allerlei vragen in te gaan over dit thema, is ons voorstel om dit instrument te schrappen uit de VRM en eerst goed de tijd te nemen om dit instrument verder uit te werken en daarbij diverse aspecten in ogenschouw te nemen. Hierbij is het van belang om de diverse regelingen, die nu van kracht zijn op een goede manier in één regeling te laten landen: Ruimte voor Ruimte, Glas voor Glas, Rood voor Groen, fonds Ruimtelijke Kwaliteit. Ook vindt Holland Rijnland het van belang dat bij ontwikkelingen, die reeds lopen, niet een compensatieverplichting ontstaat, die er eerder niet was. Vanzelfsprekend zal een dergelijke uitwerking in nauwe samenspraak met de gemeenten plaats dienen te vinden.

Molenbiotoop

Artikel 2.2.6 van de ontwerpverordening Ruimte stelt ten doel “te garanderen de vrije windvang en het zicht op de molen”. Wij zijn blij met de versoepeling van de bebouwingsregels binnen bestaand stads- en dorpsgebied. Deze gaat ons nog niet ver genoeg. Wij bepleiten bij molens binnen stadsgebied de molenbiotoopregels helemaal af te schaffen. Gemeenten maken dan bij stadsontwikkeling zelf een integrale belangenafweging, in overleg met belanghebbenden en de provincie. Zij krijgen de bevoegdheid voor besluitvorming. De gemeente is daartoe zelf goed in staat.

4. Water, bodem en energie

Ontwikkelingen mogelijk maken in het Groene Hart

De VRM zet vooral in op economische ontwikkeling in de stedelijke agglomeratie. Om de Randstad als geheel een internationaal sterke concurrentiepositie te geven, is het noodzakelijk dat ook in het Groene Hart ruimte is om in te spelen op sociaal-culturele en economische ontwikkelingen. Het Groene Hart heeft de potentie om – naast de rol als voedselproducent – een sterke positie in te nemen in de nieuwe duurzame economie, zoals nieuwe vormen van grondstoffenproductie en biobased economy. Het beschouwen van het Groene Hart als productielandschap vereist een proactieve houding van de provincie en een actieve samenwerking tussen de provincie en de Groene Hartgemeenten. De voorliggende provinciale visie is nog te beperkt en teveel gestoeld op de bestaande situatie. De transitie naar een productielandschap en de bijbehorende circulaire economie is een onmisbare stap op weg naar een concurrerende Randstadregio.

Ook in de nieuwe visie worden agrariërs verantwoordelijk gemaakt voor het landelijk gebied. Om hun voortbestaan te garanderen, is ruimte voor innovatie noodzakelijk. De Groene Hartgemeenten hebben al jaren laten zien dat zij zorgvuldig omgaan met het Groene Hart. De provinciale visie nodigt echter weinig uit om van dit gebied een interessant ondernemingsklimaat te maken, dat uitnodigt tot investeren: economische ontwikkeling in het Groene Hart wordt enkel toegestaan als dit past bij het veenweidelandschap, waarbij de inzet het open houden van het landschap is. De leefbaarheid en vitaliteit van de dorpen is gebaat bij een sterke Groene Hart economie. Daarbij horen voorzieningen en aantrekkelijke woonmilieus om te voorzien in de eigen behoefte. In dat kader willen we opmerken dat de betrokken gemeente graag met de provincie in gesprek gaat over het aanwijzen van de Rijnstreek als ‘anticipeergebied bevolkingsdaling’.

5. Afsluiting en voorstel voor het vervolgproces

Als afsluiting willen we aan u meegeven dat wij zien dat er veel werk is verzet bij deze ontwerp VRM. Ons valt echter tegelijkertijd op dat in de voorliggende conceptteksten een groot aantal fouten en inconsequenties is geslopen in zowel de tekst als de kaartbeelden. Het gaat hier om inconsequenties tussen de vigerende Provinciale Structuurvisie en de VRM waarvan onduidelijk is of het hier nu gaat om gewijzigd beleid. Maar ook om verschillen tussen teksten en kaarten in visie, programma en verordening. In bijlage 1 treft u daarom een bijlage met een grote hoeveelheid aan detailopmerkingen van zaken die onze regio raken. Tevens gaan wij er van uit dat in het vervolgproces punten die verkeerd op de kaart of tekst opgenomen zijn maar niet in zienswijzen opgenomen zijn, ambtelijk gewijzigd en afgedaan kunnen worden.

Wij zijn benieuwd naar uw reactie op onze zienswijze. Uit de omvang en aard van onze zienswijze kunt u opmaken dat het ontwerp van de Visie Ruimte en Mobiliteit grote consequenties heeft voor onze regio en dat dit ook een onderwerp is dat speelt in onze gemeenten. Wij gaan dan ook graag met u in gesprek over bovenstaande thema's.

Hoogachtend,
het Dagelijks Bestuur
Holland Rijnland,
de secretaris,

de voorzitter,

R. van Netten

H.J.J. Lenferink

Bijlage 1:

Opmerkingen Verordening Ruimte/Programma Ruimte en kaarten
(separaat bijgevoegd)

CONCEPT

Bijlage % Opmerkingen Verordening Ruimte/Programma Ruimte en kaarten
Concept 29 januari 2014

Kaarten Visie Ruimte en Mobiliteit

In het rapport zijn kaarten opgenomen bij verschillende paragrafen. Deze kaarten hebben een andere legenda en vaak een andere geografische afbakening dan de kaarten bij de VRM in de planviewer. Dit werkt onduidelijkheid in de hand.

Wij verzoeken de kaarten in de VRM te vervangen door de kaarten in de planviewer, of helemaal weg te laten uit het rapport.

Op kaart 5 bij de VRM zijn de Greenports globaal weergegeven. Dit wijkt echter soms wel erg veel af van de realiteit.

Wij verzoeken u de hele gemeente Katwijk op te nemen binnen het gebied van de Greenport Duin- en Bollenstreek. Wij verzoeken u de zuidelijke grens van de Greenport Aalsmeer buiten de EHS en de gemeente Alphen aan den Rijn te situeren en de grens op de provinciegrens met Noord-Holland weg te halen daar de Greenport Aalsmeer hier doorloopt.

In de legenda en op de kaart van de Ruimtelijke Hoofdstructuur ontbreekt de Greenport Aalsmeer. De grotere glastuinbouwgebieden in deze Greenport vallen op deze kaart onder 'overige glas'. Dit doet afbreuk aan het belang van Greenport Aalsmeer voor de regio.

Wij verzoeken u de Greenport Aalsmeer, net als de andere Greenports in Zuid-Holland op te nemen in de legenda en de kaart van de Ruimtelijke Hoofdstructuur.

Recreatiegebieden en kroonjuwelen kloppen op de kaart van de Ruimtelijke Hoofdstructuur niet met de begrenzing van deze gebieden op de kaarten van de VRM en/of met de Kwaliteitskaart. Tevens zijn alle gebieden met verblijfsrecreatie vervallen op de kaarten van de VRM.

Wij verzoeken u de openlucht recreatiegebieden, de verblijfsrecreatiegebieden en de kroonjuwelen beleidsarm over te nemen uit de PSV en correct op alle kaarten aan te geven.

Op de Kwaliteitskaart – laag stedelijke occupatie zijn de groene buffers deels weggevallen (Land van Wijk en Wouden en Hollands Plassengebied). Deze staan wel op de kaarten Ruimtelijke Hoofdstructuur en kaart 11. Stad en Land verbonden.

Wij verzoeken u de Kwaliteitskaart hierop aan te passen.

Op kaart 11 Stad en Land verbonden ontbreekt de arcering voor recreatiegebied rond de steden in de Oosteinderpolder (Hillegom), de Oostvlietpolder (Leiden) en de Boterhuispolder (Leiderdorp/Teylingen). Op deze kaart heeft het Natura 2000 gebied De Koepelduinen de status van stedelijk groengebied gekregen. Tevens lijkt de EHS niet overeen te komen met de onlangs herbegrensde EHS. De ecologische verbinding ten noorden van BSD van Noordwijk staat weer ingetekend dwars door het bollenteeltgebied. In 2010 heeft de provincie al toegezegd dit te veranderen bij een volgende herziening van de PSV naar een (smalle) ecologische verbinding langs de weg van Leeuwenhorst naar de duinen.

Wij verzoeken u de hierboven genoemde correcties op de kaart door te voeren.

Programma Ruimte

Het is onduidelijk wat de status is van de kaart met woningbouwlocaties buiten BSD in het Programma Ruimte, omdat deze kaart niet is opgenomen in de plannenvier van de provincie.

Wij verzoeken u de kaart met woningbouwlocaties buiten BSD op te nemen in de planviewer.

1 Behoeftaramingen. (paragraaf 2.2.2)

De provincie vraagt om de regionale woonvisie iedere drie jaar te herzien. Dit vinden wij vrij ambitieus en is misschien ook niet nodig. Het is wellicht beter het woningbouwprogramma jaarlijks te monitoren op tempo, fasering, locaties, type woningen en eventueel soorten woonmilieus dan iedere 3 jaar opnieuw een complete visie te maken.

Wanneer u toetst op de behoeftaramingen, verzoeken wij u voorgaande nog eens te heroverwegen.

2 Terugvalopties. (paragraaf 2.2.2)

Als de provincie bij het ontbreken van een regionale woonvisie per bestemmingsplan gaat beoordelen op basis van WBR en BP zijn er dan aantallen voor elke gemeente bepaald?

Wij verzoeken u deze getallen in het programma Ruimte aan te geven.

Voor plannen die structureel niet meer nodig zijn in de ogen van de provincie resteert planreductie.

Wij vragen ons af wie bepaalt welke plannen niet meer nodig zijn en vervolgens dan ook eventuele planschade betaalt.

3 Bestuurlijke afspraken. (paragraaf 2.2.2)

Realisering Greenportwoningen.

Hier staat dat de opbrengst wordt afgedragen aan de GOM. Echter de GOM heeft het alleenrecht om de bouwtitels voor de 600 Greenportwoningen te verkopen. Dat is wat anders en belangrijk om goed te verwoorden nu het Programma Ruimte een hogere status heeft.

Wij verzoeken u de tekst te corrigeren.

2.3 Vergroten agglomeratiekracht

Nieuwe infrastructuur (2.3.1)

In het lijstje te reserveren staan zowel de Rijnlandroute, waarvoor het tracé vastligt, als de Duinpolderweg, waarvoor het tracé nog bepaald moet worden. Op de kaart staan beide met dezelfde streep aangegeven. Dit doet geen recht aan het verschil in status. Op deze kaart en het lijstje ontbreekt de reservering voor de Noordelijke Randweg Rijnsburg.

Wij verzoeken u op de kaart verschil aan te brengen in de legenda voor een reservering voor een weg waarvoor het tracé al vastligt en voor een weg die nog aan het begin van het tracé-keuze proces staat.

Sterke centra met passende voorzieningen (2.3.1)

De provincie noemt negen concentratielocaties en 1 uitwijklocatie.

Wij verzoeken u Station Alphen aan den Rijn aan dit lijstje en op de kaart toe te voegen.

Te ontwikkelen centra (2.3.4)

De PDV locatie Noordelijke Duin- en Bollenstreek ontbreekt hier, ook in de tabel (p. 13-14) en in de verordening.

Wij verzoeken u deze PDV locatie te handhaven en op te nemen.

2.4 Agrologistieke en haven-industriële netwerk

De Greenports. (2.4.2)

Greenport Duin- en Bollenstreek (2.4.2)

Als operationeel doel voor de Greenport Duin- en Bollenstreek staat genoemd "Herinrichting opstarten voor greenport Duin- en Bollenstreek". Zoals bekend zijn wij hiermee al een kleine 20 jaar bezig en is de GOM in 2010 opgericht om de gerichte uitvoering te hand te nemen.

Wij verzoeken u het operationeel doel en de beleidsomschrijving beter in overeenstemming te brengen met de realiteit en ambities, als verwoord in bijlage 2.

Wij geven u in overweging bij de realisatiemix ook te noemen (zie ook Bijlage 2):

- *Economische Agenda Greenport Duin- en Bollenstreek: afspraken daarin om modernisering en intensivering te bevorderen.*
- *Financiering en subsidieverlening (bijv planvorming subsidie voor herstructurering deelgebieden).*
- *Kennisontwikkeling: gebruikmaken van gereedschapskist instrumentarium modernisering teeltareaal (Tool van Greenport Holland)*
- *Uitvoeringsstrategie regionale economie Zuidvleugel. Deelname aan het achterbanoverleg.*

handhaven teeltareaal (2.4.2)

De provincie noemt een oppervlakte van 1.265 ha eerste klas bollengrond. Wij hopen oprecht dat dit een typefout is.

Dit moet 2.625 ha zijn. Wij verzoeken dit te corrigeren.

In de PSV waren de graslanden die in beginsel omgezet mogen worden naar bollengrond apart genoemd.

Wij verzoeken u om dit in de VRM en de Verordeningen te corrigeren, conform de huidige PSV en het in onze ISG gestelde.

Programma Mobiliteit

Algemeen.

Wij maken u er op attent dat de Noordelijke Ontsluiting Greenport meer behelst dan de Duinpolderweg. *Wij verzoeken dat adequaat in de VRM en alle bijbehorende stukken te verwerken.*

In het programma Mobiliteit ontbreekt het maatregelpakket Middengebied: doorstroming N443 en N444. *Wij verzoeken u dit maatregelpakket alsnog in het programma Mobiliteit op te nemen.*

Verordening Ruimte

Art 1.1 Definities. Wij missen hierin definities voor bollenteelt (dus niet alleen de echte bollen zoals in art 2.1.7.), gemengde teeltbedrijven, stekbedrijven en boom-ensierteeltbedrijven. *Wij stellen daarbij de volgende tekst voor:*

Bollenteelt:

- *de teelt van bloembollen, bolbloemen en knolgewassen;*
- *de teelt van snijbloemen en van vergelijkbare laag blijvende eenjarige en vastbloeiende tuinplanten;*
- *de teelt van vollegronds tuinbouwproducten als eenjarige wisselteelt; niet zijnde sierteelt, boomkwekerij/-teelt, fruitteelt en bosbouw;*
- *broeierijen als onderdeel van een grondgebonden bollenteeltbedrijf.*

Gemengd bollenteeltbedrijf: *een bedrijf dat in gelijke mate zowel gericht is op het duurzaam en intensief telen van bloembollen, bolbloemen, snijbloemen en van vergelijkbare laagblijvende eenjarige en vastbloeiende tuinplanten in zowel de volle grond als onder glas, alsmede van vollegronds tuinbouwproducten als eenjarige wisselteelt en dat ten minste 3.000 m² glas duurzaam in gebruik heeft.*

Stekbedrijf: *bedrijf dat nagenoeg geheel gericht is op het vermeerderen van vaste planten tot het stadium van uitgangsmateriaal en dat ten minste 3.000 m² glas duurzaam in gebruik heeft.*

Boom- en sierteeltbedrijf: *bedrijf dat is gericht op de teelt van bomen, vaste planten, heesters in de volle grond en in pot en containerteelt.*

Art 1.1. k en l Gebiedseigen en gebiedsvreemde ontwikkeling. Het onderscheid is te vaag en gebaseerd op teveel indicatoren. Voorbeeld: stel een ontwikkeling sluit aan op bestaande kenmerken en waarden van een gebied, maar beïnvloedt wel de kenmerken van de omgeving. Is deze ontwikkeling dan toch gebiedsvreemd? Welke criteria worden gehanteerd voor het bepalen van deze beïnvloeding? *Wij verzoeken om een duidelijker definitie te formuleren of anders dit onderscheid te schrappen.*

Art 1.1. ae Regionale visie. Niet duidelijk of hieronder ook *integrale ruimtelijke visies* worden verstaan, waarin genoemde aspecten adequaat en in goede samenhang aan de orde komen. *Wij verzoeken de definitie hier in ieder geval mee aan te vullen.*

Art 1.1 aj. stedelijke ontwikkeling: ruimtelijke ontwikkeling van een bedrijventerrein of zeehaventerrein, of van kantoren, detailhandel, woningbouwlocaties of andere stedelijke voorzieningen. Toepassing van de definitie leidt bij verschillende artikelen tot verwarring. Niet duidelijk is of hier ook één Greenportwoning of één Ruimte-voor-Ruimtwoning onder valt. *Wij verzoeken hier in de definitie 'stedelijke ontwikkeling' helderheid over te geven. Wij stellen voor als 'nieuwe stedelijke ontwikkelingen' te definiëren die locaties die nog niet eerder in de vigerende provinciale structuurvisie zijn opgenomen. Reeds bekende uitleglocaties vallen dan dus niet onder de definitie 'nieuw'.*

Art 1.1. aq zichtlijn. Als onderdeel van de omschrijving van landschappelijke en stedenbouwkundige kwaliteiten komt vaak het begrip 'zichtlijn' in een andere betekenis voor dan hier in de verordening omschreven. Vooral voor de GpDB is dit een belangrijk onderdeel

van het ruimtelijk beleid voor landschapsverbetering. *Ons verzoek is om dit in de definitie mee te nemen, c.q. voor het vrije zicht van twee elkaar tegemoet komende schepen een ander begrip te hanteren.*

Art 2.1.7 lid 1 Bollenteeltgebied. De begrippen Bollenteelt gebied, bollenteelt areaal en bollenteeltbedrijf zijn onjuist door elkaar gebruikt. Deze verwarring geldt voor hele Art 2.1.7. en voor de titel. *Wij verzoeken dit te corrigeren, zie onze opmerking over Art 1.1 en de Kadernota Buitengebied Duin- en Bollenstreek.* Wat op kaartbijlage 4 is verbeeld is het bollenteeltareaal van 2625 ha. De bedoeling is dat de exclusief aangeduide gronden voor bollenteelt, ter grootte van 2625 ha, beschikbaar blijven als teeltareaal (akker). Toepassing van dit Artikel zoals het nu is beschreven, betekent een afname van het bollenareaal, omdat het bij de bijbehorende voorzieningen van bollenteeltbedrijven om bedrijfsgebouwen en kassen gaat. Voor deze bebouwing moet ook de bollengrondcompensatie gelden. In PSV verordening Ruimte was dit wel goed beschreven. *Wij verzoeken u dit artikel te vervangen door het betreffende artikel in de verordening Ruimte van de PSV 2013.*

Art 2.1.7 lid 2 Kassen bij volwaardige bollenteeltbedrijven b. Bedrijven met kassen van meer dan 3000 m² moeten niet ten koste gaan van bollenteeltareaal, maar zich vestigen in de daarvoor bedoelde kassenconcentratie gebieden: Kloosterschuur-Trappenberg en Rooversbroekpolder. Naast glassanering, is het echter ook van belang voldoende compensatiemogelijkheden te bieden op geschikte (verdichtings-)locaties bij volwaardige bollenbedrijven met voldoende teeltareaal in de volle grond. Om dat te bevorderen, vinden wij dat gerichte en selectieve toevoeging van glas boven de 3.000m² mogelijk moet zijn bij sanering van glas elders. *Wij verzoeken hiervoor een aanvulling op te nemen in lijn met het gestelde in uw Verordening Ruimte Art. 2.2.2.lid 2 en onze Kadernota voor bestemmingsplannen Buitengebied in par. 4.3.11. (met uiteraard compensatie van bollengrond indien van toepassing).*

Art 2.1.7 lid 4 Bestaande handels- en exportbedrijven in het bollenteeltgebied. Gevolg van dit Artikel is dat iedereen kan uitbreiden in het buitengebied, terwijl wij agrarisch bedrijventerrein Delfweg willen ontwikkelen als concentratielocatie; bovendien wordt hier geen bollencompensatie genoemd. *Zie PSV VR art 3, lid 3 onderdeel g, waarin dat beter is verwoord.*

Art 2.1.7 lid 5 Afwijkingsbevoegdheid voor zwaarwegend algemeen belang. Hier ontbreekt de voorwaarde van bollengrondcompensatie. Liefst ook toevoegen: 'geen landschappelijk aantasting', zie PSV VR, Art 3 lid 3). *Wij verzoeken u dit artikel te vervangen door het vigerende uit de PSV.*

Art 2.1.7. lid 6 Compensatie bollengrond. Naar onze mening is dit onjuist geformuleerd en moet het zijn: Een bestemmingsplan dat nieuwe bebouwing of functies toestaat die ten koste gaan van het areaal bollengrond, voorziet erin dat bollengrond wordt gecompenseerd. Er moet bovendien staan "compensatie van bollengrond OF ipv EN financiële afdracht". *Wij verwijzen naar bijlage 6.3 PSV en verzoeken dit aan te passen.*

Art 2.2.2.lid 2 Glas voor Glas *Wij verzoeken u bollenteeltbedrijven toe te voegen naast glastuinbouwbedrijven en boom- en sierteeltbedrijven.*

Art 2.2.3 Hergebruik bestaande bebouwing buiten BSD onder 3 en 5. *Wij verzoeken u hierbij toe te voegen dat in deze gevallen van hergebruik van een bedrijfsgebouw buiten BSD cf 2.2.1 lid 1 het niet verplicht is een Beeldkwaliteitsparagraaf opnemen in een bestemmingsplan. Het gaat immers slechts om functieverandering.*

Artikel 2.2.3 Hergebruik bestaande bebouwing buiten BSD onder 4. *Gezien onze elders verwoorde kritiek verzoeken wij de passage " waarbij een maatschappelijke tegenprestatie is vereist", te schrappen.*

Art 2.2.4 Bestaande niet-agrarische bedrijven en bebouwing buiten BSD. *Wij verzoeken u in dit artikel toe te voegen: uitbreiding met ten hoogste 30% van het bruto vloeroppervlak van agrarisch aanverwante bedrijven indien geen mogelijkheid bestaat tot hervestiging op agrarisch bedrijventerrein.*

Art. 2.3.4 lid 3 en 4 Archeologie en Romeinse Limes. Zoals het nu is geformuleerd geldt het gestelde onder lid 3 niet voor lid 4 terwijl dat naar onze mening wel de bedoeling is. *Wij verzoeken u dit aan te passen.*

Art. 2.12, eerste lid, onderdeel a Kruiemelgevallen

In de Ontwerp Provinciale Verordening is opgenomen dat de vereiste ten aanzien regionale afstemming van programma's en locaties niet alleen van toepassing is op zogenaamde 'projectafwijkingbesluiten' van de Wabo (artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 3), maar ook op zogenaamde 'kruiemelgevallen' (artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 2). Het is begrijpelijk, nu gebruiksverandering tot 1500 m² mogelijk is gemaakt via de kruiemelprocedure, dat u hier invloed op wil uitoefenen, maar u bent als provincie niet bevoegd om ten aanzien van dit type omgevingsvergunning regels op te nemen in de verordening (Wro).

De vraag is of dat wat in de Verordening Ruimte is geregeld ten aanzien van regionale afstemming, moet worden meegewogen bij de beslissing op een aanvraag omgevingsvergunning afwijkend gebruik met toepassing van de kruiemelgevallenregeling. Ondanks dat de eis van een goede ruimtelijke onderbouwing in de kruiemellijst niet wordt gesteld, moet bij de beslissing om af te wijken van een bestemmingsplan zijn gemotiveerd waarom de ontwikkeling in planologisch opzicht aanvaardbaar is. Dat moet blijken uit een afweging van de met die ontwikkeling gemoeide belangen. Deze rechtspraak geldt (ook) voor de bevoegdheid van artikel 2.12, eerste lid, onder a onder 2 (Kruiemelgevallenregeling) van de Wabo (LJN: BU1640, ABRS 26 oktober 2011). Het beleid van de provincie maakt onderdeel uit van deze belangenafweging (LJN: BV0167, rechtbank Dordrecht, 11/1569).

Wij verzoeken u deze eis uit de verordening te halen omdat dit wettelijk niet is toegestaan.

Het risico van misbruik van de kruiemelprocedure is ongegrond omdat via de gebruikelijke belangenafweging ook provinciale belangen moeten worden meegewogen. In dat geval worden ook ontwikkelingen regionaal afgestemd, en evt. aan het REO voorgelegd, voorzover deze een omvang hebben die hierom vraagt.

Art 3.1 lid 4 Afwijkingbevoegdheid voor bestaande bouw en gebruiksrechten in een geldend bestemmingsplan. Wij vragen ons af wie verantwoordelijk is voor eventuele planschade.

Art 3.3. Aanpassingstermijn. Deze aanpassingstermijn heeft alleen betrekking op geldende bestemmingsplannen, die niet meer in overstemming raken met het provinciaal beleid door de vaststelling van de Verordening Ruimte. Naar onze mening kan er daarom sprake zijn van planschade waarvoor de provincie verantwoordelijk is. *Wij verzoeken u in de Verordening rekening te houden met mogelijke planschade voor de provincie. Daarnaast kunnen wij ons voorstellen dat hiervoor een grens wordt gehanteerd, waaronder dit niet van toepassing is om hoge kosten voor kleine plannen te voorkomen.*

Kaarten Verordening Ruimte

Kaart Kantoren. *Wij verzoeken om een differentiatie aan te brengen tussen kantoren en de Scienceparken, zoals het Space Business Park in Noordwijk. Deze hebben een volstrekt ander karakter en dynamiek. Daarom is het noodzakelijk deze in het beleid (tekst en kaart) een aparte positie te geven met bijbehorend kansrijk toekomstperspectief.*

Kaart Bedrijventerreinen. Hierop is abusievelijk het nieuwe regionale agrarisch bedrijventerrein Delfweg niet opgenomen, terwijl het bestemmingsplan onherroepelijk is. Alleen het bestaande bedrijventerrein is weergegeven. Overigens wordt dit terrein in het Programma Ruimte wel op een kaartje weergegeven, maar dan als ruimtelijke reservering. *Wij verzoeken u om de kaart aan te vullen met het nieuwe gedeelte van bedrijventerrein Delfweg.*

Kaart Detailhandel. Op deze kaart missen wij een aanduiding voor een PDV-studielocatie in de Noordelijke Bollenstreek. *Wij verzoeken u deze alsnog aan te brengen.*

Kaart Teeltgebieden Greenports. Op deze kaart is de gehele Rooversbroekpolder aangegeven als glastuinbouwgebied. In de ISG staat aangegeven dat het zuidelijk deel worden aangeduid als ontwikkellocatie. *Wij verzoeken u dat op deze kaart als zodanig aan te geven.* De 6 gemeenten in de Duin- en Bollenstreek zullen bij de actualisering van de ISG opnieuw een behoefteaming laten maken. Dit kan betekenen dat wij u in de toekomst zullen verzoeken deze locatie te schrappen.

Op deze kaart ontbreekt het glastuinbouw gebied De Woerd in de gemeente Katwijk. Dit gebied zou conform de brief van Katwijk dd 3 juli 2012 aangemerkt worden als

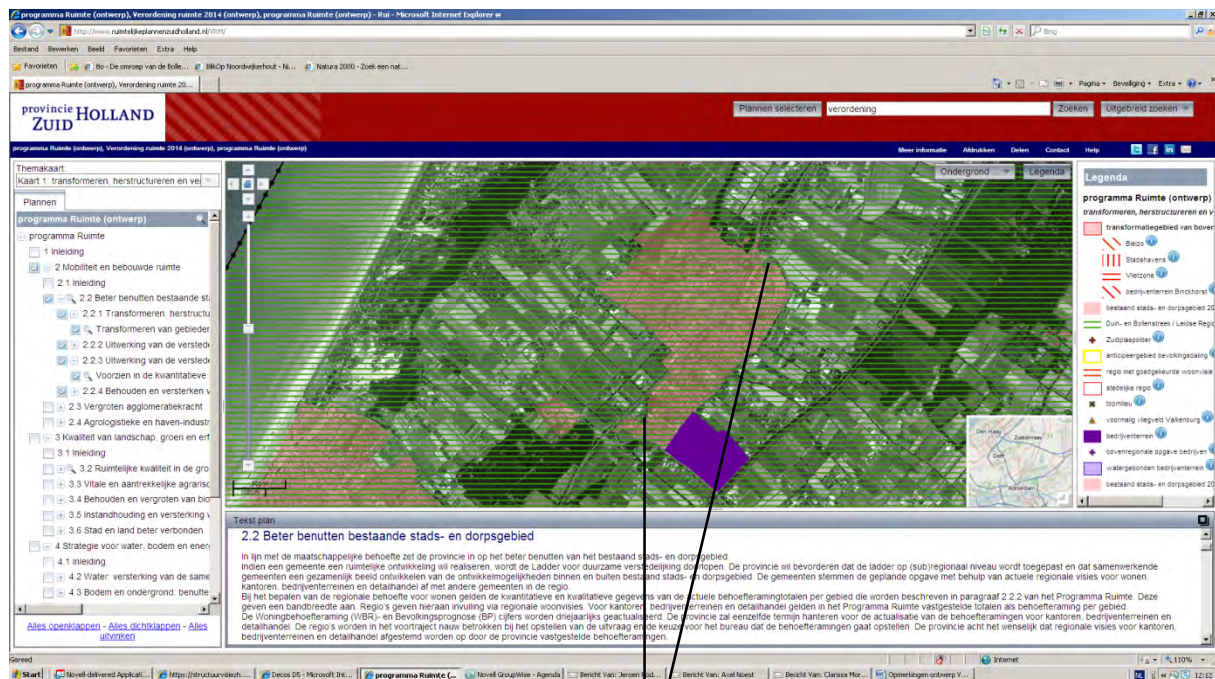
transformatiegebied dorps- en stadsgezicht. *Wij verzoeken u De Woerd aan te duiden als transformatiegebied.*

Kaart Ruimtelijke kwaliteit. Het gebied Oosteinderpolder ten noorden van Hillegom is weggevallen als openluchtrecreatiegebied en lijkt te zijn ingetekend als categorie 3 grasland. *Wij verzoeken u dit gebied wederom in te tekenen als "recreatiegebied onder de steden".*

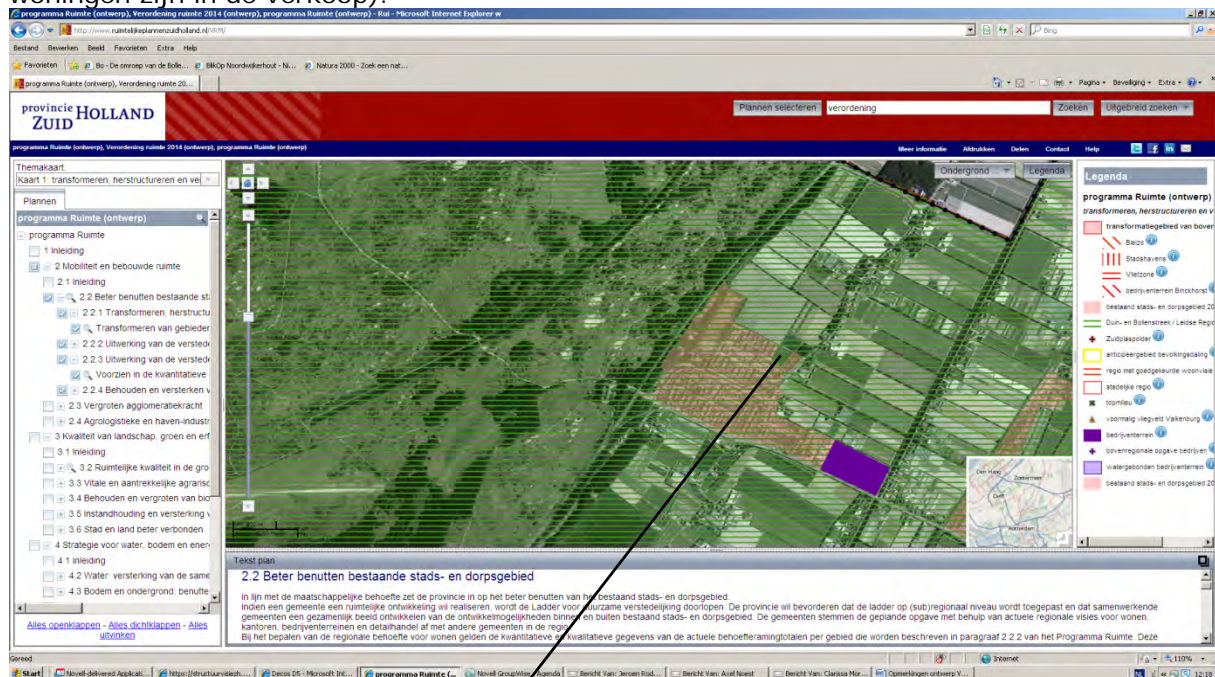
Kaart 9 Cultureel erfgoed.

De landgoederenzone lijkt in de provincie Zuid-Holland op te houden, terwijl deze nog doorloopt tot boven IJmuiden. In de gemeente Hillegom bevinden zich nog de resten van een tweetal landgoederen (Hoftuin en Niespenpark).

Wij willen u verzoeken de landgoederenzone door te trekken tot in Hillegom.

Deze gebieden liggen nu binnen de contouren. Voor het gebied Molenweg (zuidelijk gebied) zijn op dit moment onderhandelingen gaande. Het gebied ten noorden (Mossenest) is op dit moment al in plannen opgenomen als zijnde woningbouw (onherroepelijk bestemmingplan) en woningen zijn in de verkoop).

Locatie Hoekgat II. Dit gebied is binnen de contour gebracht tbv woningbouw. Er ligt een onherroepelijk bestemmingsplan en de woningen worden op dit moment gebouwd (nagenoeg gereed).

Kaart Verstedelijkingsstrategie voor wonen. Op deze kaart is een aanduiding opgenomen voor vliegveld Valkenburg als bovenregionale opgave wonen. Maar wij hebben ook vanuit Gebiedsuitwerking H'meer/Bollenstreek de bovenregionale opgave voor 4900 woningen. *Wij verzoeken deze vergelijkbare strategische bovenregionale opgave op deze kaart aan te duiden.*

Kaart Strategie voor bedrijventerreinen. *Wij verzoeken u bedrijventerrein Delfweg op deze kaart weer te geven, dit plan is onherroepelijk.*

Kaart Greenports *Wij verzoeken het areaal Beschermd grasland Bollenstreek af te stemmen met de locaties op onze ISG kaart.*

Kaarten VRM

Kaart Landschappen en gebieden pag 24. *De arceringen voor Greenport Boskoop en Bollenstreek zijn met elkaar verwisseld, graag een correctie.*